అడుగడుగున గుడి ఉంది

తారంగం అత్తయ్య అంటే ఆ వీధిలో అందరికి ఇష్టం, అనడం కంటే ఆమెను ఎదిరించలేని బలహీనత యిష్టంగా మారిందనడం సబబు.

మెయిన్ రోడ్డుకి ప్రక్కగా, వంకరగా పొడుచుకొచ్చిన గేదె కొమ్ములా వుంటుందా చిన్న వీధి. దానికి మొదలు, చివరా అంతా కలిపితే నాలుగే యిళ్ళు. ఎదురు బొదురుగా ఎనిమిదిళ్ళు. అయితే ఆ యిళ్ళలో ఎంతమంది వుంటారో వాళ్ళని పుట్టించిన బ్రహ్మను పిలిచి అడిగినా తలలు గోక్కుని (నాలుగు తలలు) వేళ్ళు లెక్కబెడితే గాని చెప్పలేడు. చిత్రంగా ఆ కాసిని యిళ్ళ మధ్య లోలోపలగా ఏనాటిదో రాములవారి గుడి ఒకటి వుంది.

అది గుడి అనటానికి ఆస్కారం తక్కువ వున్నా, చక్కని నిలువెత్తు విగ్రహాలు ప్రతిష్ఠించి పూజ కనుకూలంగా ఏర్పరచిన ఆ మంటపాన్ని చూస్తే, అది గుడేనేమో అనక తప్పదు. అయితే ఆ దేవుడి చుట్టూ బోలెడుమంది జనం. దేవుడికి నిజంగా వూపిరి సలపనంత మంది జనం.

ఆ దేవుడి ప్రక్కనే ఒక చిన్నగదిలో తారంగం అత్తయ్య వుంటుంది. ఆమె రోజూ దేవుడి దగ్గర శుభ్రంగా కడిగి, ముగ్గుపెట్టి, దీపం వెలిగిస్తుంది. ఏదో ఒకనాటికి అదొక పెద్ద పుణ్యక్షేత్రంగా మారిపోతుందని ఆమె తరచు అంటూ ఉండేది.

ఆమెకు తారంగం అత్తయ్య అనేది అందరూ పెట్టిన పేరేగాని అసలు పేరు కాదు. ఆ అసలు పేరు ఎవ్వరికీ తెలియదు ఒకవేళ తెలిసినా అది ఇప్పటికి గుర్తు కూడా వుండదు. నిజానికి ఆమెకే జ్ఞాపకం వుండి వుండదు.

ఒక శ్రీరామ నవమినాడు ఆమె సొంత ఖర్చుతో కల్యాణం చేయించి వడపప్పు, పానకం అందరికీ ప్రసాదం ఇచ్చింది. ఆనాడు రాత్రి కొందరు ముత్తయిదువులను పిలిచి వారిచేత నాలుగు పాటలు పాడించింది. అంతా కలిసి ఆమెను బలవంతం చేస్తే 'తారంగం తారంగం తాండవకృష్ణా తారంగం' అని పాడింది. రాములువారి దగ్గర ఆమె ఆ పాట ఎందుకు పాడిందో తెలియదు కాని, బహుశా మరోటి రాక పాడి వుంటుందని అంతా సరిపెట్టుకున్నారు. ఏది ఏమైనా ఆనాటి నుంచి ఆమె పేరు తారంగం అత్తయ్యగా స్థిరపడిపోయింది. ఆమె నిద్రపోయినప్పుడు తప్ప మిగిలిన సమయంలో సాధారణంగా ఎవ్వరితోనో తగాదా పెట్టుకునో, జుట్టు విరబోసుకుని జనాంతికంగా రంకెలు పెడుతూనే వుంటుంది. ఒకవేళ ఆమెకు ఎవరూ తగవుకి దొరక్కపోతే, మరొకరి తరఫునైనా కయ్యానికి కాలుదువ్వుతుంది. అందుకే వీధిలో ఎవరికైనా ఆమె అంటేనే పరమభయం!

అసలే వికృతమైన లావు. చిన్న కొబ్బరికాయంత తల. గుప్పెడు జుట్టు. నోరుమూసుకున్నా తోసుకొచ్చే రెండు ముందర పళ్ళు, తంత్రాల కోసం, తగవులకోసం తారట్లాడే కళ్ళు, మామూలుగా ఉన్నప్పుడు భక్తి గురించి, వేదాంతం గురించి ఉపన్యాసాలు దంచి పారేస్తుంది. ఆమె చేసే చేతలు, చెప్పే కబుర్లు ఎప్పుడూ కలవ్వు. వెనుక నవ్వుకున్నాను, ఎదురుపడి అంతా సలాములు చేస్తారు.

ఆ రోజు నిజానికి మామూలుగానే తెల్లారింది. అయితే మళ్ళీ మామూలుగా రాత్రి అవలేదు. ఎవరో నలుగురైదుగురు ఆఫీసర్లు గుడికి వచ్చి, నాలుగువైపులా పరికించి చూశారు. తారంగం అత్తయ్యని అనేక ప్రశ్నలు వేశారు. అన్నిటికీ సుదీర్ఘమైన సమాధానాలు చెప్పి తన శేష జీవితం శ్రీరాముల వారి చెంత వెళ్ళమారిపోవాలని తేల్చిందామె.

ఆమె భక్తికి, సేవకి వచ్చినవారు ముగ్ధులైనారు. కాగితాల మీద వివరాలు రాసుకుని వెళ్ళారు. నిజంగానే గుడికి దశ మారింది. ప్రభుత్వం డబ్బు మంజూరు చేసింది. దానికి అంతా తారంగం పెత్తనం కాకపోయినా ఆమె మాట వేదం. తారంగం అత్తయ్య వెలిగించి వదిలిన తారాజువ్వలా లేచింది. ఇప్పుడా వీధికి మహారాణి. చకచకా గుడికి వెల్లలు, రంగులు అన్ని హంగులూ అమిరాయి. అంతవరకు నిద్రపోతున్న చుట్టుప్రక్కల భక్తులంతా ఒక్కసారి ఉలిక్కిపడి లేచినట్లు లేచారు. ఒకరి మీద ఒకరు పోటీలుపడి గుడికి విరాళాలు యిచ్చారు. కొంతమంది ట్యూబ్‌లైట్లు,

మరి కొందరు ఫ్యానులు, అర్చన గంటలు, హారతి పళ్ళాలు అన్నీ అవే స్వయంగా నడిచి వచ్చాయి. ఉన్నట్టుండి ఒక పెద్ద వ్యాపారస్థుడు ఆ గుడి చూడవచ్చి, ఒక రికార్డు ప్లేయరు, కొన్ని రికార్డులు విరాళం ఇచ్చాడు. అనాడు గుడిలో సంగీతం దద్దరిల్లిపోయింది. చుట్టుప్రక్కల జనానికి అది పన్నీటిజల్లులా అనిపించింది. అసలు అక్కడ చాలామందికి పనీ పాటా లేవు. ఏదో కొద్దిమందికి వున్నా వారికి ఇన్నాళ్ళకి భక్తి మార్గం గోచరించినట్లు గ్రహించి తరించారు. గుడికి వచ్చిన కాస్త గొప్పవాళ్ళు ఎవరైనా సరే ఏవో రెండు రికార్డులు కొని ఘనంగా యిచ్చి వెళ్తున్నారు.

ఇంక పొద్దున్నే లేచి అయిదు గంటలకు తారంగం అత్తయ్య మడి కట్టుకు పాటలు వెయ్యటం మొదలుపెడుతుంది. గుడికి రెండు వైపులా రెండు స్పీకర్లు గట్టిగా బిగించి పారేయించిందామె.ఎవరైనా పొరపాటున ఒక పది నిముషాలు నిద్రలేవడం ఆలస్యం చేద్దామన్నా "మేలుకో శ్రీరామా" అని మైకులో ఊదరకొట్టి మరీ లేపేస్తుంది. గుళ్ళో వున్న రాతి విగ్రహం అసలు నిద్రపోయాడో లేదో తెలియదుగాని – ఒకవేళ నిద్రపోతే ఉలిక్కిపడి అదిరే గుండెలతో కలత నిద్రతో లేచి కూర్చుంటాడు.

తారంగం అత్తయ్య మాత్రం చిత్తశుద్ధితో నిజంగా శ్రీరాముడ్ని నిద్రలేపే ప్రయత్నంతో గ్రామఫోన్ తెరుస్తుంది. నిజమే మరి! పాపం పూర్వం ఈ హంగులన్నీ లేవు. అప్పుడెంత కష్టాలు పడ్డారో నిద్ర లేపడానికి. ఇప్పుడా బాధలేవీ లేవు. హాయిగా రికార్డు పెట్టేస్తే అది ఒకటా రెండా, నలభై అయిదు నిమిషాలు వివిధ రకాలైన వికారలతో పాడి పాడి దేవుడ్ని సహితం విరక్తుణ్ణి చేసి పారేస్తుంది.

కొత్తలో అందరూ మోజుగానే విన్నారు. "ఏమయ్యా రామయ్యా" అంటూ ఎలా బతకాలో బాధపడుతూ శ్రోతల్ని కాసేపు చంపేసి, "భలే వాడివి శ్రీరామా" అంటూ గంతులేసి (పాటతో)

"విను విను రామాయణ గాథా" అంటూ ఘోషించి ఊదరకొట్టి పారేస్తుంది.

క్షీరసాగర మథనంలోంచి పుట్టుకొచ్చిన అమృతం మాట ఎలా వున్నా హాలాహాలాన్ని కూడా భరించాలి అని ఒక్కొక్కరే మనసుతో గ్రహించటం మొదలు పెట్టారు. భక్తి పేరుతో, సంగీతం పేరుతో హెూరెత్తిపోతున్న రికార్డుల కార్యక్రమంతో ప్రతివారికీ పిచ్చెత్తిపోతున్నట్లుగా వుంది.

అంతకాలం ఎక్కడున్నారో తెలీకుండా వాళ్ళ గొడవలో వాళ్లుండే రాజు, రమేష్ బెంగతో బిక్కమొగాలు పెట్టారు. పోనూ పోనూ అది భరించరానిదై పోయింది. వచ్చే

పరీక్షల్ని తలుచుకుని, హోరెత్తిపోతున్న పాటల్ని వింటూ చదివేది ఒక్క ముక్కా అర్థంకాక పిచ్చిగా అటు, ఇటు తిరుగుతున్నారు.

వర్ధనమ్మగారికి అసలే నరాల బలహీనత అందుకోసం మందులు వాడుతూ, కాస్తంత విశ్రాంతిగా వుంటూ కాలక్షేపం చేస్తోంది. ఈ శబ్దం వినీ వినీ ఆమె దడ దడలాడిపోతోంది. తలకాయ మీద సమ్మెట పోట్లు.

విన్నమాటలే వినాలి. అదీ తలకాయ ఎగిరిపోయే శబ్దంతో. ఆ స్పీకరు నోరు మూసే హక్కు ధైర్యం ఎవరికీ లేక వాళ్ళ సొంత రేడియోలు మాత్రం మూసేసుకున్నారు. ఎవ్వరు వెళ్ళి తారంగం అత్తయ్యకి చెప్దామన్నా భయమే. పిల్లి మెళ్ళో గంట కట్టాల్సిన ఎలుకల్లా అంతా తర్జన భర్జనలో పడిపోయారు. మొత్తానికి ఒక ఆరుగురు విద్యార్థులు ఇంకీ బాధ భరించడం కష్టమని ఒక మంచి ముహూర్తం చూసుకుని తారంగం అత్తయ్య దగ్గరకి రాయబారం వెళ్ళారు.

"కాస్త ఈ పాటలు వెయ్యటం ఆపితే మేము చదువుకుంటాము" అన్నారు. శివమెత్తి లేచింది. తాండవ నృత్యం చేసింది.

"ఒరే కుర్రకుంకల్లారా! సన్యాసుల్లారా! కళ్ళోతాయర్రా! ఇది దేవుడి గుడర్రా! అది దేవుడి ఆరాధనర్రా! మీ చదువులు చట్టుబండలై పోనూ! ఇంత భయమూ, భక్తి లేకుండా పోయారేమర్రా!" అంటూ దులిపేసింది, చుట్టుపక్కల అంతా కళ్ళప్పగించి చెవులు రిక్కించి ఉండిపోయారేగాని నోరు మెదపలేదు. ఒక్క వర్ధనమ్మ మాత్రం వచ్చి "నా కసలే దడ, ఈ పాటలు రోజూ వినలేకపోతున్నాం. రాత్రంతా నిద్రపట్టక పట్టక ఏ తెల్లారగట్టో పడుతోంది" ఆమె మాట పూర్తికాకుండానే తారంగం అత్తయ్య రంకెలెయ్యడం మొదలుపెట్టింది. "అయ్యో అయ్యో! ఇదెక్కడి చోద్యమమ్మా కమ్మని పాటలు వింటుంటే – అందులో దేవుడి పాటలు వింటుంటే ఎక్కడి రోగాలూ పోతాయంటారు. ఇక్కడ విరుద్ధంగా వుంది – నీకంత మొద్దు నిద్రెందుకు? ఇదిగో వర్ధనమ్మా! నువ్వు తెల్లారే లేచి ఆంజనేయస్వామికి నూట ఎనిమిది ప్రదక్షిణాలు చెయ్యి. నీ రోగం చేత్తో తీసినట్లు పోతుంది. ఒరే కుర్రకుంకల్లారా! మీరంతా రోజూ నూట ఎనిమిది ప్రదక్షిణాలు ఆంజనేయస్వామికి చేయండి. మీకందరికీ ఫస్టు క్లాసులు రాకపోతే నా పేరు మారు పేరెట్టండి" అంది సవాలు చేస్తూ.

"నీదెలాగూ మారుపేరే" అన్నాడొక కొంటెకుర్రాడు. వాడి మీద కెగిరి ఒక జెల్లకాయ అందుకుంది తారంగం అత్తయ్య.

అంతా బెదిరి ఎవరి దారిన వారెళ్ళిపోయారు. ఈ గొడవ మూలంగా రికార్డుల కార్యక్రమం అరగంట ఆలస్యంగా మొదలైంది. ఆ వార రాత్రి తొమ్మిదిన్నర వరకు పాటలు వినిపించి కసి తీర్చుకుంది తారంగం అత్తయ్య.

రోజులు గడుస్తున్న కొద్దీ అందరికీ ఆ ధ్వని నరకప్రాయం అయిపోయింది. కాని ఎలా వివరించాలో అర్థం కాలేదు. కొన్ని రికార్డులు గీతలు పడి ఒకే మాట పదిసార్లు పలికినా, అది తిరగడంలో వేగం తగ్గుతూ, హెచ్చుతూ, పిచ్చికూతలు వస్తున్నా, దాన్ని ఆమె పట్టించుకోదు. ఏదో ఒక ధ్వని ప్రసారమౌతూనే వుండాలి అనేదే భక్తిసారం కాదని ఎవరైనా అంటే మీద పడి కరిచేస్తుంది. పోలీసు రిపోర్టు యిస్తే, విషయం అసహ్యంగా మారిపోతుంది. ఓర్వలేక చేసినట్లు తారంగం అత్తయ్య నోట్లో పడాలి. అదే అందరికీ భయం!

వర్ధనమ్మగారికి మరీ ఆరోగ్యం పాడయింది. ఎప్పుడైనా రేడియో పెట్టుకుని కమ్మని సంగీతం వినేది. ఆ భాగ్యానికి నోచుకోలేదిప్పుడు.

"వాతావరణ కాలుష్యం దేహారోగ్యానికి చెడగొడుతుంది".

"ధ్వని కాలుష్యం మనిషి మనసు మీద దెబ్బతీస్తుంది."

వర్ధనమ్మ తువ్వాలు చెవులకు కట్టుకుని మంచం మీద అడ్డంగా పడుకుని ఉండిపోతోంది. అసలే జనాభా ఎక్కువ! ఎప్పుడూ ఒకరో, ఇద్దరో పిల్లలు అరున్నొక్క రాగంలో ఆలాపన చేస్తూనే వుంటారు ఆ వీధిలో. భక్తి పేరెత్తినా, దేవుడి పేరెత్తినా అంతే. భయపడి పారిపోయే పరిస్థితి వచ్చింది. పెద్దలంతా కలసి పరోక్షంగా తారంగం అత్తయ్యకు చెప్పి చూశారు. అందర్నీ చుట్టేసి నానా మాటలు అంది.

ఒక్క పూటైనా ఆ సమయంలో కరెంటు పోతే బాగుండునని వర్ధనమ్మ దొడ్లో తులసికోట దగ్గర ఉస్సురంటూ కూర్చునేది. మగాళ్ళు బయటకెళ్ళి పది దాటాకే యింటికొచ్చే ఏర్పాటు చేసుకున్నారు.

రోజులు గడుస్తున్నకొద్దీ బ్రతుకు దుర్భరమైంది. భక్తి మనుష్యుల్ని ఇంతగా బాధించగలదని అప్పటిదాకా చాలామందికి తెలీదు. ఇప్పుడు తెలిసినా చేసేదేముంది? నిజంగా దేవుడుంటే, వీళ్ళకి వున్నది నిజమైన భక్తి అయితే దానికి ఇదా సేవ? కాని సామాన్యులకందరికీ వుండేది భయమే కాని, భక్తి కాదు.

పట్నవాసాలలో ఎన్ని కష్టాలొచ్చినా వున్న యిల్లు వదిలిపోవడానికి కుదరదు, మరోటి వెంటనే దొరక్కపోవటమే దానిక్కారణం.

ఆ రోజు అందర్నీ ఆశ్చర్యంలో ముంచేస్తూ రికార్డులు లేకుండానే తెల్లారింది. అంతా హమ్మయ్య అనుకుని వెచ్చగా కాఫీలు తాగి, ఏమిటి విశేషం అని ఎవరికీ వారే మనసులో అనుకుంటూ బయట పెట్టకుండా, ఏ క్షణాన్నైనా మూడింతల శబ్దంతో...

"కౌసల్యా సుప్రజారామా" అంటూ కర్ణభేరి బద్దలు కొట్టేస్తుందని ఎదురు చూస్తున్నారు. కాని ఆ రోజు పాటలు వినిపించలేదు. ఆ నిశ్శబ్దం అందరికీ ఎలాగో అనిపించింది. సుమారు తొమ్మిది గంటల ప్రాంతంలో ఎవరో గుళ్ళోకి వెళ్ళి చూస్తే తారంగం అత్తయ్య ఒళ్ళు తెలియని జ్వరంతో పడి వుంది. అందరూ ఒక్కసారి పశ్చాత్తాపపడిపోయారు. రమేష్ సైకిల్ తీసుకెళ్ళి ఏవో రెండు మాత్రలు పట్టుకొచ్చాడు. పక్కనున్న పరమేశ్వరి కాఫీ కలిపివ్వబోతే – వర్ధనమ్మ గ్లాసుతో పాలు తెచ్చి యిచ్చింది. ఆ ఒక్క రోజు అంతా తారంగం అత్తయ్య మీద ఎంతో సానుభూతి చూపించారు.

"ఏదో ఆ బాధ వినలేక గాని, ఆమెమీద మనకేమిటి కోపం? ఏమోలే వంటరి ప్రాణి"అని ఒకరంటే–

"ఏమోనమ్మా దేవుడు, భక్తి తప్ప మరోటి ఎరగదు" అంటూ మరొకరు వంత పాడారు. ఆమె జుట్టు విరబోసుకుని తాండవం చేయటం ఆ సమయంలో అంతా ప్రక్కకి పెట్టేశారు.

తారంగం అత్తయ్యకి జ్వరం తగ్గలేదు. ఒకటే తల నొప్పి. ఒళ్ళంతా నొప్పులు, భారం. అంతా కలిసి ఆమెకేలోటూ లేకుండా మందులు వేసినా, జ్వరం ఆ రోజంతా తగ్గలేదు. ముఖ్యంగా రమేష్, రాజు మరీ దగ్గరే ఉండిపోయారు. తారంగం కళ్ళు తెరిస్తే వీళ్ళే కనిపిస్తున్నారు.

నలుగురూ మాట్లాడితే ఆ శబ్దం భరించలేకుండా ఆమె వారించింది. ధ్వనిలో ఉండే బాధ ఆమెకు అప్పుడు కాస్త అర్థమయిందేమో – తలకు గుడ్డ కట్టుకుని నిశ్శబ్దంగా పడుకుంది. ఆమెకు వొంట్లో బాగుండలేదని అంతా నెమ్మదిగా మాట్లాడుకో సాగారు. మర్నాడు పూర్తిగా తగ్గలేదు కాని, కాస్త కళ్ళు తెరిచింది.

ఆమె మనసులో పీకుతున్న విషయం బయటపెట్టింది. "నాయనా రాజా! నిన్నంతా స్వామికి ఒక్క పాటైనా వినిపించలేదు. స్వామి నా అపరాధం మన్నిస్తాడో లేదో" అంది. రాజు గుండెల్లో రాయి పడింది. మళ్ళీ మొదలవుతుంది గొడవ. నిన్నటి నుంచి హాయిగా వుంది. అసలు రాజు, రమేష్ అంత కష్టపడి సేవలు చేయడానికి

కారణం అదే. మెల్లిగా ఆమె అనుగ్రహం సంపాదించి, ఆ పాటల గోల తగ్గించుకుని చదువుకుందామని. అందుకే రాజు వెంటనే నిరుత్సాహపడలేదు.

"అలాగే అత్తయ్యగారూ కనీసం ఈ రోజు సాయంత్రం ఒక్క పాటైనా వేద్దాం" అన్నాడు.

"మా నాయనే, మా తండ్రే" అంటూ పొంగిపోయింది.

ఆ రోజు సాయంత్రం ఒక్క పాటకే తారంగం అత్తయ్య తలనొప్పి పెరిగిపోయింది. "చాల్లే" అంది భరించలేక.

అంతే. నాలుగు రోజుల జ్వరంతో తీసుకుని నెమ్మదిగా లేచింది తారంగం అత్తయ్య.

ఇప్పుడు రాజు, రమేష్, పరమేశ్వరి, వర్ధనమ్మ ఆమెకు బంధువులైనారు. ఎదుటివారి కష్టాల్ని ఆలోచించగలిగినప్పుడే, గ్రహించగలిగినప్పుడే మనిషి గొప్ప అని తెలుసుకుంది. తన కోసం అందరూ పడిన తాపత్రయం ఆమెలో మార్పు తీసుకొచ్చింది. వాళ్ళందరిలోనూ ఆమెకు రాముడు కన్పించాడు.

మర్నాడు అంతా ఎదురు చూస్తున్నారు తారంగం అత్తయ్య ఏం చేస్తుందా అని.

ఆమె ఒక్క సుప్రభాతం వేసి కట్టేసింది.

సాయంత్రం ఆరుగంటలకు "శేష శైలా వాస" అంటూ ఒక్కపాట మాత్రం వేసింది.

అందరూ ఆశ్చర్యపోయినా - గుడిలోని దేవుడు మాత్రం ఆనందంగా పాట విన్నాడు.

●